

УДК 78.087.51:788.43

Цитування:

Палійчук І. С., Яськів А. Б. Жанрово-стильові та виконавські особливості етюдів для саксофона Ж.-М. Лондейкса. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал*. 2020. №3. С. 214-219.

Paliichuk I., Yaskiv A. (2020). The genre-style and performance features of sketches for saxophone J.-M. Londaks. *National Academy of Culture and Arts Management Herald: Science journal*, 3, 214-219 [in Ukrainian].

Палійчук Ірина Степанівна,
кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри музичної україністики
та народно-інструментального мистецтва
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9641-5240>
paliichuk@i.ua

Яськів Андрій Богданович,
магістрант
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»

ЖАНРОВО-СТИЛЬОВІ ТА ВИКОНАВСЬКІ ОСОБЛИВОСТІ ЕТЮДІВ ДЛЯ САКСОФОНА Ж.-М. ЛОНДЕЙКСА

Мета статті полягає у визначенні жанрово-стильових і виконавських особливостей етюдів для саксофона Ж.-М. Лондейкса та їх значення в навчально-виховному процесі молодих музикантів. **Методологія дослідження** ґрунтується на використанні методів: текстологічного та джерелознавчого – при опрацюванні музикознавчих джерел з обраної теми; стильового та інтонаційного аналізу – для визначення жанрово-стильових і виконавських особливостей аналізованих етюдів. **Наукова новизна** роботи полягає в актуалізації нотографічного матеріалу, проаналізованого вперше та окресленні доцільності його використання в навчальних закладах мистецького профілю України. **Висновки.** Етюди для саксофона Ж.-М. Лондейкса спрямовані на освоєння молодими музикантами різномірних технічних, артикуляційних прийомів, притаманних, зокрема, скрипковій музиці. Мініатюри є різнохарактерні, вирізняються багатою динамічною палітрою, охоплюють різні регістри саксофона, розкриваючи його тембровий потенціал, розраховані на освоєння студентами всіх тональностей. Аналізовані етюди збагатили інструктивний репертуар саксофоністів, започаткованого свого часу М. Мюлем, і використовуються в навчальному процесі українських виконавців.

Ключові слова: жанр, етюди, саксофон, педагогічний репертуар для духових інструментів, Ж.-М. Лондейкс, французька музика.

Палійчук Ірина Степанівна, кандидат искусствоведения, доцент, доцент кафедры музыкальной украинистики и народно-инструментального искусства ГВУЗ «Прикарпатский национальный университет имени Василия Стефаника»; Яськів Андрій Богданович, магістрант ГВУЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Жанрово-стилевые и исполнительские особенности этюдов для саксофона Ж.-М. Лондейкса

Цель предлагаемой статьи заключается в определении жанрово-стилевых и исполнительских особенностей этюдов для саксофона Ж.-М. Лондейкса и их значения в учебно-воспитательном процессе молодых музыкантов. **Методология исследования** основана на использовании методов: текстологического и источниковедческого – при обработке музыковедческих источников по выбранной теме; стильового и интонационного анализа – для определения жанрово-стилевых и исполнительских особенностей анализируемых этюдов. **Научная новизна** работы заключается в актуализации нотографического материала, проанализированного впервые, и очерчивании целесообразности его использования в учебных заведениях художественного профиля Украины. **Выводы.** Этюды для саксофона Ж.-М. Лондейкса направлены на освоение молодыми музыкантами разнородных технических, артикуляционных приемов, присущих, в частности, скрипичной музыке. Миниатюры разнохарактерные, отличаются богатой динамической палитрой, охватывают различные регистры саксофона, раскрывая его тембровый потенциал, рассчитаны на освоение студентами всех тональностей. Рассматриваемые этюды обогатили инструктивный репертуар саксофонистов, разработанный в свое время М. Мюлем и используемый в учебном процессе украинских исполнителей.

Ключевые слова: жанр, этюды, саксофон, педагогический репертуар для духовых инструментов, Ж.-М. Лондейкс, французская музыка.

Paliichuk Iryna, Ph.D. of Art, undergraduate, undergraduate of Ukrainian music and folk instrumental art of V. Stefanyk Prycarpath National University; Yaskov Andrey Bogdanovich, undergraduate of Ukrainian music and folk instrumental art of V. Stefanyk Prycarpath National University

The genre-style and performance features of sketches for saxophone J.-M. Londaks

The purpose of the article is to determine the genre-style and performance features of the saxophone J.-M. Londaks and their importance in the educational process of young musicians. **The methodology** of the research is based on the use of methods: textual and source studies – when developing music sources on a selected topic; style and intonation analysis – to determine the genre-style and performance features of the analyzed sketches. **The scientific novelty** of the work is the updating of the notographic material, analyzed for the first time, and outlining the expediency of its use in the educational establishments of the art profile of Ukraine. **Conclusions.** Etudes for saxophone by J.-M. Londaks are aimed at mastering young musicians of all sorts of technical, articulatory techniques inherent in, in particular, violin music. The miniatures are diverse, featuring a rich dynamic palette, cover different registers of the saxophone, revealing its timbre potential, designed for students to master all the tonalities. The analyzed sketches enriched the instructive repertoire of saxophonists, started in my time by M. Mull, and used in the educational process of Ukrainian performers.

Key words: genre, sketches, saxophone, the pedagogical repertoire for wind instruments, J.-M. Londaks, French music.

Актуальність теми дослідження. Саксофон, володіючи специфічним і неповторним тембром, здобув реноме одного із найпопулярнішого та затребуваного інструмента. Його поява на світовій концертній естраді співпала з епохою розквіту європейського романтичного інструменталізму з притаманним йому тембровим оновленням і експериментуванням, індивідуалізацією характеру тематизму, яскраво вираженою образною конкретністю, що виявляє міцний зв'язок із вокальною творчістю.

Стрімке зростання популярності саксофона в кінці XIX ст. сприяло появі цілої плеяди блискучих виконавців, які заклали підґрунтя перших саксофонних шкіл як у Європі, зокрема Франції, так і в Америці.

Французька школа, яка стала провідною в саксофонному виконавстві, подарувала світовій інструментальній культурі таких відомих музикантів, як-от Ш. Саульє, Е. Лефевр, М. Гаїра, Б. Хентон, Ж. Віард, А. Вюільє, А. Сакс, Н. Бікман, Г. Пончелет. У XX ст. її поповнили М. Мюль, визначний виконавець і педагог, який увійшов у історію світової музичної культури як засновник сучасної французької школи саксофоністів, та його численні учні – Ж.-М. Лондейкс, Д. Дефайє, К. Делангль, Ж. Арно, Г. Лакур, С. Бішон, І. Рота, Ф. Хемке та інші. Відкриття в Паризькій консерваторії класу саксофона, діяльність Великого республіканського оркестру Франції сприяли розбудові інфраструктури саксофонної традиції у світовому мистецтві, що розвивається дотепер. Отже, дослідження творчості представників французької саксофонної школи, зокрема композиторської діяльності Ж.-М. Лондейкса, знаходиться в актуальному руслі сучасної музикознавчої думки.

Цей визначний музикант, продовжуючи традиції М. Мюля, надалі розвиває жанр квартетної саксофонної музики, поєднує академічний і джазовий напрями в розвиткові виконавства на згаданому інструменті, збагачує спектр навчально-методичної літератури.

Аналіз досліджень і публікацій. Окремі аспекти особливостей розвитку французької школи гри на саксофоні містять дослідження В. Іванова [2; 3; 4]. Цій проблемі присвячена також розвідка Л. Максименко [6], в якій виконавська, педагогічна та, деякою мірою, композиторська практики французьких музикантів авторкою розглядаються в проекції впливу на формування української традиції гри на саксофоні. Важливим методологічним підґрунтям пропонованої статті слугували дисертаційні дослідження Д. Зотова [1], Д. Максименка [5] та А. Понькіної [7], що містять ґрунтовний матеріал, стосовний особливостей розвитку саксофонного виконавства та творчості для названого інструмента, зокрема, й у Франції.

Мета пропонованої статті – визначити жанрово-стильові та виконавські особливості етюдів для саксофона Ж.-М. Лондейкса та доцільності їх використання в навчально-виховному процесі молодих виконавців.

Виклад основного матеріалу. Ж.-М. Лондейкс, як і М. Мюль, є автором «Збірника етюдів різних авторів, а також етюди на теми капрісів Паганіні», що ґрунтується на перекладеннях скрипкових творів різних стильових епох для саксофона таких видатних виконавців, педагогів і композиторів, як А. Блюменстенгель (№№ 1, 12), П. Роде (№№ 2, 4, 5, 11, 15, 19, 20, 22), Р. Крейцер (№№ 3), П. Гавіньє (№№ 6, 7, 8), Я. Донт (№№ 9, 10, 14, 17, 21), Ж. Ф. Мазас

(№№ 2, 17, 19, 21, 25, 29), Г. Е. Кайзер (№№ 3, 23), Ф. Гавінес (№№ 13, 23), Н. Паганіні (№№ 16, 18, 24, 25). Звернення цих авторів до скрипкової музики пов'язане з її легкістю і рухливістю, що сприяє розвитку віртуозності саксофоністів, а також багатому інструктивному матеріалу, якого на той час не було для духових інструментів. Отже, такі збірки свого часу заповнили прогалини цієї жанрової галузі саксофонного педагогічного репертуару.

Головне призначення Першого етюду (C-dur, Moderato) полягає у виробленні точності інтонування елементів ладу на staccato: тризвуків і їх обернень, домінантсептакорду, ламаних арпеджіо. В основі розвитку музично-тематичного матеріалу лежить секвенційність, яка охоплює відхилення в тональності G-dur, F-dur, B-dur.

Другий етюд (B-dur, Comodo), структуру якого визначає проста тричастинна форма, спрямований на вироблення кантילени, тому виконується на legato. Мелодико-тематична лінія укладається в широкого дихання фрази, характеризується секвенційним розвитком, що приводить у тональності F-dur, C-dur, F-dur. Натомість середній розділ є тонально нестійким: музично-тематичний матеріал збагачується інтервалом зб. 2, ходами по звуках зменшеного тризвуку; з'являються ознаки прихованого двоголосся, а також відхилення в тональності c-moll, f-moll, G-dur, b-moll.

Етюд № 3 (A-dur, Allegro non troppo) відрізняється від попередніх складним розміром (6/8), швидшим темпом (Allegro non troppo), використанням комбінованого штриха. Зокрема, точного виконання вимагатимуть заліговані друга та третя тривалості в мотиві із шістнадцятих, що може викликати певні труднощі в молодих музикантів.

Четвертий етюд (f-moll, Appassionato) контрастує з попереднім своїм пристрасним характером, тому спрямований на роботу над звуком, виразовістю виконання. Мелодико-тематична лінія насичена хроматизмами, збагачена мелізмами, особливо в середньому розділі твору, структуру якого визначає проста тричастинна форма. Практично кожен мотив містить трель, перший звук якої підкреслюється акцентом. Динамічні відтінки sfz, f надають звучанню експресивності, схвальованості.

Етюд № 5 (fis-moll, Agitato con fuoco) вирізняється динамічністю розгортання музично-тематичного матеріалу, яке досягається завдяки секвенційному розвитку,

частими відхиленнями. Так, наступне проведення теми звучить в A-dur, згодом з'являються E-dur, D-dur, d-moll, знову повертається головна тональність fis-moll, яку змінює Cis-dur, а наприкінці композиції – Fis-dur. Отже, мініатюра характеризується наскрізним розвитком, постійним оновленням тематизму. Поміж виконавських особливостей відзначимо заліговану останню тривалість мотиву із чотирьох шістнадцятих із першою наступного – штрих, який є актуальним і в наш час.

Шостий етюд (D-dur, Allegretto) ґрунтується на освоєнні елементів ладу, як-от тризвуків та їх обернень, септакордів, ламаних арпеджіо в низхідному русі. Перший розділ твору (проста тричастинна форма) являє собою квадратний, тонально замкнений 8-тактовий період. Середня частина характеризується тональною нестійкістю (відхилення у h-moll, A-dur, fis-moll, A-dur), багатою динамічною шкалою, збагаченням мелодико-тематичної лінії групето. Реприза завдяки секвенційному розвитку та репетиційним мотивам збільшується в масштабі (15 тактів).

Етюд № 7 спрямований на освоєння тональності з багатьма знаками – b-moll. Мініатюра, структуру якої визначає проста тричастинна форма, звучить у досить швидкому темпі, який ще не зустрічався в попередніх композиціях – Presto. Мелодико-тематична лінія першого розділу, що являє собою 9-тактовий період, містить активні ходи, які підкреслюються динамічним нюансом f. Середня частина (17 тактів) є тонально нестійкою, тематизм збагачується елементами прихованого двоголосся, багатшим стає динамічний план. Реприза (9 тактів) не вносить змін у драматургію твору – є статичною.

Восьмий етюд (g-moll) вирізняється достатньо швидким темпом (Presto ma non troppo), динамічним розвитком музично-тематичного матеріалу, багатою динамічною палітрою. Тож в мініатюрі практично відсутнє повторення тематизму, яке досягається завдяки секвенційному та варіантному розвитку.

Етюд № 9 (a-moll) контрастує з попереднім у темповому аспекті (Andante). Мініатюра виконується detache, спрямована на вироблення глибини, виразовості звуку. Музично-тематичний матеріал укладається у двочастинну форму. Перший розділ є тонально стійким, ґрунтується на тоніко-домінантовому співвідношенні. Друга частина за своїм масштабом є значно більшою. Її більша

частина звучить у паралельній тональності до основної – C-dur, наприкінці з'являються тональності C-dur, d-moll, E-dur. Завершення композиції являє собою каденційні звороти, що утверджують основну тональність.

Десятий етюд спрямований на освоєння студентами тональності з великою кількістю знаків – Des-dur. За особливостями інтервальної структури мелодико-тематичної лінії в аналізованому творі можна виокремити два розділи, які утворюють просту двочастинну форму. Так, у першому розділі тема ґрунтується на висхідних октавних ходах, які урівноважуються низхідним рухом. Певні труднощі в молодих музикантів можуть виникнути під час лігування зі слабкої долі на сильну в розмірі 3/4, ритмічний малюнок якого складають мотиви з восьмих тривалостей. Отже, автор рекомендує студентам визначити та позначити своє дихання для полегшення виконання цієї композиції.

Етюд № 11 (H-dur) за своїм змістом, виразовими засобами апелює до жанру скерцо. Це, зокрема, використання досить швидкого темпу (Vivacissimo), комбінованого штриху та stacc. Мелодико-тематична лінія першого розділу мініатюри, написаної в простій тричастинній формі, завдяки використанню пауз характеризується дискретністю, містить почергове підкреслення сильної та слабкої долей.

Дванадцятий етюд (Moderato energico, cis-moll) спрямований на вироблення біглості пальців молодих музикантів, розвитку їх технічних можливостей. Тож аналізована композиція, структуру якої визначає проста двочастинна форма, ґрунтується на різноманітних пасажах (висхідних, низхідних, по звуках хроматичної гами), ламаних арпеджіо, характеризується багатою динамічною палітрою.

Виконавські особливості Етюду № 13 (Allegro assai, c-moll), написаного у простій тричастинній формі, полягають у використанні багатой палітри штрихів, як-от комбінованих у різноманітних комбінаціях, stacc., правильному відтворенні прихованого двоголосся в мелодико-тематичній лінії, швидкій реакції на зміну граничних динамічних відтінків (f–p) практично в кожному такті, навіть в одному мотиві.

Призначення Чотирнадцятого етюду (gis-moll), що виконується в повільному темпі (Andante), виявляється в роботі над виразовістю звучання, глибиною звуку. Основу музично-тематичного матеріалу складають висхідні та низхідні гамоподібні

мотиви, лапідарні ходи по звуках тризвуків, що потребують точного виконання. Секвенційне проведення тематизму додає статичність розвитку тематизму, що надає мініатюрі рис наскрізності.

Етюд № 15 (проста тричастинна форма), написаний у тональності ais-moll, покликаний виробити в молодих музикантів навички читання нотного тексту із великою кількістю знаків без енгармонічної заміни, яка значно його спрощує. Труднощів додає й досить швидкий темп – Presto. Поміж інших виконавських особливостей відзначимо комбіновані штрихи, граничні динамічні відтінки. У ладо-тональному аспекті примітним є використання мелодичного виду мінору в середньому розділі аналізованої мініатюри, а в репрізі – тональності B-dur.

Шістнадцятий етюд (G-dur) своїми жанровими ознаками викликає стильові алузії з італійським народним танцем тарантелю. Це, зокрема, жвавий характер (Presto), розмір 3/8, безперервний рух шістнадцятих. У середній частині композиції, написаної в простій тричастинній формі, виявляється ще одна ознака названого жанру – чергування мажору та мінору.

Етюд № 17 (Moderato assai, Es-dur) призначений на вироблення технічної витримки молодих музикантів. Аналізований твір виконується на staccatissimo, в основному, на р. Мелодико-тематична лінія містить інтервали ч. 4 та ч. 5. Отже, перед студентами постає завдання точно відтворити однакові інтонаційно-ритмічні мотиви упродовж усієї композиції, структуру якої визначає проста тричастинна форма. Поміж інтонаційних особливостей також відзначимо приховане двоголосся.

Вісімнадцятий етюд (d-moll) характеризується швидким темпом (Agitato), складною артикуляційною палітрою, основу якої складають комбіновані штрихи (legato та залізоване stacc.). Також слід відзначити деякі ладо-тональні та інтонаційні особливості. Так, у другому розділі аналізованого твору, написаного в простій двочастинній формі, музично-тематичний матеріал звучить в оберненні. Він ґрунтується на численних відхиленнях через побічні домінантсептакорди та їх обернення в тональності g-moll, Es-dur, c-moll, As-dur, енгармонічних модуляціях в E-dur, Des-dur, D-dur, які знову змінюють відхилення в E-dur, fis-moll, A-dur, E-dur через зменшені увідні септакорди. Композицію завершує досить тривалий низхідний пасаж по звуках хроматичної гами.

Етюд № 19 (As-dur, Allegretto) написаний у досить складному розмірі – 12/8, що виявляється у своєрідному групуванні, де повинні бути збережені тридольність, наголошення сильних та слабких долей. Поміж виконавських особливостей відзначимо комбіновані штрихи, дотримання шістнадцятих пауз у тридольних ритмічних мотивах, часте використання контрастних динамічних відтінків, задіяння середнього та верхнього регістру інструмента.

Двадцятий етюд написаний у тональності Ges-dur, тож спрямований на вироблення в студентів читання нотного тексту з багатьма знаками в досить швидкому темпі (*Vivace assai*). Мелодико-тематична лінія вирізняється багатством комбінацій різноманітних інтонаційно-ритмічних мотивів, як-от гамоподібних висхідних пасажів шістнадцятими у розмірі 3/8, мотивів із восьмих тривалостей, восьмої та шістнадцятих, зворотів, ускладнених шістнадцятими паузами, синкопами. Складнощі додають і випадкові знаки, що збагачують музичну тканину.

Призначення Етюду № 21 (*Allegro moderato*, E-dur) полягає у вправлянні однорідних арпеджіо, що виконуються legato та охоплюють широкий спектр тональностей. Його структуру складає проста двочастинна форма, в якій перший розділ являє собою експонування теми, що укладена у 8-тактовий квадратний період (два речення по 4 такти) повторної будови. Натомість друга частина є значно більшою за масштабом – містить 20 тактів. Розширення структури досягається завдяки відхиленням через побічні доміанти в тональності a-moll, C-dur, h-moll, E-dur, A-dur та закріпленням основної тональності E-dur.

Двадцять другий етюд своїми ознаками викликає стильові алузії із жанром скерцо. Це, зокрема, швидкий темп (*Presto*), акцентування слабої долі в ритмічному мотиві шістнадцятих у розмірі 3/8, використання у них комбінованого штриха (три шістнадцятих виконуються legato, а інші три – stacc.). У середньому розділі композиції, написаної у простій тричастинній формі, музично-тематичний матеріал проводиться в інверсії. Виконавські особливості цієї частини виявляються в лігуванні другої та третьої тривалостей у мотиві із шести шістнадцятих, перериванні мелодико-тематичної лінії шістнадцятими паузами, використанні контрастних динамічних відтінків (*f-p*, *sfz*). Певні труднощі виникатимуть у молодих музикантів і в читанні нотного тексту в

тональності as-moll, ще й ускладненої дубль-бемолями.

Етюд № 23 (*Allegro un poco vivace*, h-moll) характеризується стрімкістю розгортання музично-тематичного матеріалу, яка досягається безупинним секвенційним розвитком. Тож аналізована композиція набуває рис розвинутої одночастинної форми. Поміж виконавських особливостей відзначимо ходи на складені інтервали, зокрема, у високому регістрі саксофона, багатий динамічний план, тонке нюансування.

Своєрідним фіналом аналізованої збірки слугують Етюди №№ 24 та 25, що ґрунтуються на музичному матеріалі творів Н. Паганіні. Музично-тематичний матеріал Двадцять четвертого етюду (*Allegro*, C-dur) базується на ходах на широкі інтервали – септими, октави, складені інтервали. Секвенційний розвиток охоплює середній і високий регістри інструмента. Переважаючим штрихом є legato.

В основі Двадцять п'ятого етюду лежить відомий Каприс № 24 (a-moll) Н. Паганіні. Він являє собою тему та шість варіацій, що вдало розкривають тембровий і технічний потенціал інструмента. Тема (a-moll) викладена у формі періоду неквадратної будови (4+8 тактів), відтворює ніжну лірику, що своєю жанровою генезою апелює до італійської народнопісенної творчості.

Музично-тематичний матеріал першої варіації контрастує із темою своїм пристрасним характером, викладений тріольним ритмічним малюнком, оздоблений короткими форшлагами, виконується staccato. У другій варіації опорні контури теми вуалюються допоміжними висхідними та низхідними, збагаченими хроматизмами, неакордовими звуками. У третій варіації мелодико-тематичну лінію складають гамоподібні пасажі по звуках хроматичної гама, що надають звучанню відтінку схвильованості. Тематизм четвертої варіації ґрунтується на пристрасно-схвильованих тріолях, що змінюються акцентованими четвертими, створюючи, таким чином, арку із першою варіацією. П'ята варіація викликає асоціації з грайливими, граціозними образами завдяки її виконанню на р легким уривчастим staccato. Шоста варіація найбільше контрастує із темою, ґрунтуючись на стрімких секстолях, що надають звучанню експресивного забарвлення.

Тож, наукова новизна пропонованої роботи полягає у визначенні жанрово-стильових та виконавських особливостей саксофонних етюдів Ж.-М. Лондейкса, які

засвідчують доцільність їх використання в навчальному процесі українських музикантів.

Висновки. Отже, «Збірник етюдів різних авторів, а також етюди на теми каприсів Паганіні» Ж.-М. Лондейкса спрямований на освоєння молодими музикантами різномірних технічних, артикуляційних прийомів, притаманних, зокрема, скрипковій музиці. Мініатюри є різнохарактерні, вирізняються багатою динамічною палітрою, охоплюють різні регістри саксофона, розкриваючи його тембровий потенціал, розраховані на освоєння студентами всіх тональностей. Аналізована збірка збагатила інструктивний репертуар саксофоністів, започаткованого свого часу М. Мюлем, і використовується в навчальному процесі українських виконавців.

Література

1. Зотов Д. І. Виконавство на саксофоні в системі музичного мистецтва ХХ століття : автореф. дис. ... канд. мистецтв. Суми. 2018. 20 с.
2. Иванов В. Основы индивидуальной техники саксофониста. М. : Музыка, 1992. 25 с.
3. Иванов В. Саксофон. Популярный очерк. Москва : Музыка, 1990. 58 с.
4. Иванов В. Современное искусство игры на саксофоне: проблемы истории, теории и практики исполнительства : автореф. дисс. ... доктора искусств. Москва. 1997. 40 с.
5. Максименко Д. П. Європейський саксофонний концерт: теоретичні засади та виконавські інспірації : дис. ... канд. мистецтв. : 17.00.03 / Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка. Львів, 2018. 203 с.
6. Максименко Л. В. Французька саксофонова школа: дискурс розвитку та сучасний стан // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені

Володимира Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство. Тернопіль : Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2012. № 1. С. 59–65.

7. Понькіна А. М. Саксофон у музичній культурі ХХ століття (на матеріалі сонатної творчості зарубіжних та українських композиторів) : автореф. дис. ... канд. мистецтв. Харків, 2009. 19 с.

References

1. Zotov, D. I. (2018). Performance on the saxophone in the system of music of the twentieth century. Extended abstract of candidate's thesis. Sumy [in Ukrainian].
2. Ivanov, V. (1992). Fundamentals of the individual saxophonist technique. Moscow: Music [in Russian].
3. Ivanov, V. (1990). Saxophone. Popular essay. Moscow : Music [in Russian].
4. Ivanov, V. (1997). Contemporary art of playing the saxophone: problems of history, theory and practice of performance. Doctor's thesis. Moscow [in Russian].
5. Maksimenko, D. P. (2018). European saxophone concert: theoretical ambush and vicarious inspiration. Candidate's thesis. Lviv [in Ukrainian].
6. Maksimenko, L. V. (2012). French saxophone school: a discourse of development and current state. Scientific notes of the Ternopil national pedagogical university named after Vladimir Gnatyuk. Series: Art Studies. Ternopil: Publishing House of TNPU by V. Hnatyuk, № 1, 59–65 [in Ukrainian].
7. Ponkina, A. M. (2009). Saxophone in the musical culture of the twentieth century (on the material of sonata creativity of foreign and Ukrainian composers). Extended abstract of candidate's thesis. Kharkiv [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 20.08.2020

Прийнято до друку 21.09.2020